

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 403/2013-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Juraja Horvátha a zo sudcov Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti R., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo spoločnosti R., a. s., na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2013 doručená sťažnosť spoločnosti R., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 10 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013, ktorou žiadala vydať tento nález:

„1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 4 Co 47/2011 zo dňa 16. 01. 2013 porušil právo sťažovateľa na slobodu prejavu a právo na informácie zaručené čl. 26 ods. 1, 2 a 4 Ústavy SR a čl. 10 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 Co 47/2011 zo dňa 16. 01. 2013 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu, z jej príloh a obsahu spisu Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) vedeného pod sp. zn. 7 C 136/2006, sťažovateľ bol ako žalovaný účastníkom konania, v ktorom sa Ing. M. B., M., ako žalobca (ďalej len „žalobca“) návrhom doručeným okresnému súdu 26. júna 2006 domáhal proti nemu vydania tohto rozsudku:

«I. Odporca je povinný strpieť, aby navrhovateľ v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku dal na náklady odporcu k dispozícii dvom tuzemským tlačovým agentúram a trom tlačovým periodikám vydávaným v Slovenskej republike, podľa výberu navrhovateľa, na uverejnenie text s názvom „Ospravedlnenie“ v nasledovnom znení: „Odporca sa ospravedlňuje Ing. M. B. za neoprávnený zásah do jeho práva na ochranu osobnosti, ktorý mu bol spôsobený tým, že dňa 24. 6. 2003 boli v periodickej tlači s názvom Nezávislý denník N., číslo..., na strane 2 a 3 v časti: TÉMA DŇA, v článku s názvom „Našiel sa podnikateľ Š. v policajnom úkryte!“ uverejnené nasledovné výroky:

- ... Podnikateľ s mafiánskymi spôsobmi. Objednal si útoky na dvoch spoločníkov. ...*
- ... V skutočnosti ho ukryli policajti pred jeho vlastným spoločníkom M. B. Ten si proti nemu objednal podsvetie! ...*

- ... M. B., člena Dozornej rady C., v sobotu 21. júna chytila polícia pri čine. Dolapila ho vo chvíli, keď išiel zaplatiť podsvetiú za objednané služby. Boli dve – ťažká ujma na zdraví jeho spoločníka M. Š. a útok s rovnakými následkami na ďalšieho obchodného partnera,

ktoré sú hrubo znevažujúce a osočujúce občiansku česť, dôstojnosť a bezúhonnosť Ing. M. B.

II. Odporca je povinný do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku zaplatiť navrhovateľovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sumu vo výške 5 000 000 Sk (165 969,60 €).»

Žalobca svoj návrh odôvodnil tým, že sťažovateľ uverejnil 24. júna 2003 v denníku N. na strane 2 a 3 rozsiahly článok s názvom „*Našiel sa podnikateľ Š. v policajnom úkryte!*“ s nadtitulkom „*Nezvyčajná policajná akcia. Podnikateľ s mafiánskymi spôsobmi. Objednal si útoky na dvoch spoločníkov*“ (ďalej len „článok“), ktorého súčasťou boli aj výroky uvedené v petite žaloby. Sťažovateľ ich uverejnením neoprávnene zasiahol do práva na ochranu osobnosti žalobcu, pretože tieto tvrdenia sú nepravdivé, vykonštruované, zavádzajúce a vo vzťahu k žalobcovi znevažujúce, osočujúce a kriminalizujú a škandalizujú žalobcu. Jednotlivé tvrdenia boli prezentované tak, akoby boli pravdivé a nespochybniteľné, hoci pravdivé neboli, sťažovateľ tvrdil o žalobcovi skutočnosti usvedčujúce ho zo spáchania trestnej činnosti a nerešpektoval prezumpciu neviny, čím zneužil slobodu prejavu. Uverejnením týchto výrokov sťažovateľom došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti žalobcu v spoločnosti v značnej miere. Žalobca poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Co 158/97 z 24. júna 1998 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2000 pod R 45/2000, odcitujúc z neho časť právnej vety, podľa ktorej zásah spočívajúci v tvrdení, avšak právoplatným rozsudkom súdu nepreukázanej trestnej činnosti, v podstate zakladá nárok oprávnenej osoby domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Text článku znel:

«*Našiel sa podnikateľ Š. v policajnom úkryte!*

Nezvyčajná policajná akcia. Podnikateľ s mafiánskymi spôsobmi.

Objednal si útoky na dvoch spoločníkov

B.– Takéto podrazy medzi podnikateľmi Slovensko ešte nezažilo. Našiel sa M. Š..., predseda Dozornej rady spoločnosti C., bohatý podnikateľ zo Z. Zmizol bez stopy 6. júna. Špekulovalo sa, že ho uniesli, alebo zavraždili. V skutočnosti ho ukryli policajti pred jeho vlastným spoločníkom M. B. Ten si proti nemu objednal podsvetie.

M. B., člena Dozornej rady C., v sobotu 21. júna chytila polícia pri čine. Dolapila ho vo chvíli, keď išiel zaplatiť podsvetiu za objednané služby. Boli dve – ťažká ujma na zdraví jeho spoločníka M. Š. a útok s rovnakými následkami na ďalšieho obchodného partnera. Informoval o tom minister vnútra V. P. Minister neprezradil, u koho si M. B. útok objednal a koľko za to zaplatil. Od sobotného zatknutia sa však M. Š. už nemusí ukrývať pod policajnou ochranou. Zmiznutie bohatého... podnikateľa Š., ktorý figuroval v dvadsiatke až tridsiatke firiem, spôsobilo veľký rozruch. V piatok 6. júna sa so svojim šoférom zastavil v motoreste Z. pri T. Odišiel na toaletu a viac ho nikto nevidel. Vtedy sa všetci z jeho okolia obávali najhoršieho. Čo sa skutočne stalo s veľkopodnikateľom, nevedela ani najbližšia rodina. Jeho únos bol tak dobre utajený, že trnavská kriminálka po ňom vyhlásila celoštátne pátranie. „Bola to jediná schodná metóda, akou bolo možné usvedčiť M. B.“, vyhlásil policajný viceprezident J. S. Neobvyklá policajná akcia vyvrcholila zatknutím M. B.

M. Š. sa o nebezpečenstve, ktoré mu hrozilo, dozvedel až od policajtov. S fingovaným únosom súhlasil. Š. býval s rodinou v H. na Z., potom v dedinke neďaleko H. na M. Obchodník zo Z. figuroval v dozorných radách alebo ako spoločník vo viacerých firmách na celom Slovensku. Hrozba však prišla z C., o ktoré sa rozpútal konkurenčný boj medzi dvoma skupina, tzv..., ktorú reprezentoval práve predseda Dozornej rady C. Š. a... Jej záujmy presadzoval zatknutý Š. súper M. B., ktorý figuruje v obchodnom registri vo vyše desiatich firmách. V niektorých aj spolu s „uneseným“ Š.

(red, sita, foto J. B., nc).»

Článok bol doplnený fotografiou M. Š. s dieťaťom, motorestu Z., budovy s nápisom „C.“ a rodičov M. Š.

Sťažovateľ sa podanej žalobe bránil okrem poukazu na význam periodickej tlače a jej funkciu v demokratickej spoločnosti tým, že informácie uverejnené v článku boli

informáciami, ktoré vyslovili v predchádzajúci deň minister vnútra Slovenskej republiky a viceprezident Policajného zboru na tlačovej konferencii, v článku boli verne reprodukované a navyše, už deň pred uverejnením článku o veci informovali aj elektronické médiá. Osobitne sťažovateľ poukázal na to, že jeho hodnotiaci úsudok „*podnikateľ s mafiánskymi spôsobmi*“ je založený práve na informáciách oficiálne poskytnutých ministrom vnútra Slovenskej republiky a policajným viceprezidentom, ako aj na to, že v článku nebol žalobca označený za vinného zo spáchania trestného činu – sťažovateľom opísané udalosti sú dané bez ohľadu na to, či žalobca bol alebo nebol uznaný vinným zo spáchania trestného činu. Sťažovateľ nesúhlasil ani s výškou náhrady nemajetkovej ujmy a vzniesol i námietku premlčania.

Okresný súd rozsudkom č. k. 7 C 136/2006-233 z 13. októbra 2010 zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch 2 500 €, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vyslovil, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Okresný súd mal za preukázané, že sťažovateľ uverejnil článok obsahujúci výroky uvedené v petite žalobcu 24. júna 2003, ako aj to, že uznesením vyšetrovateľa z 21. júna 2003 bolo rozhodnuté o tom, že stíha žalobcu ako obvineného z prípravy trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 7 ods. 1 k § 222 ods. 1 Trestného zákona, avšak toto trestné stíhanie bolo podľa § 188 ods. 1 písm. c) a § 172 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zastavené uznesením Okresného súdu Michalovce č. k. 3 T 132/2005-480 zo 7. novembra 2006 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 4 To 135/2006-504 zo 7. februára 2007, pretože nebolo preukázané, že skutok spáchal obvinený. Následne generálnym prokurátorom Slovenskej republiky podané dovolanie proti tomuto uzneseniu bolo vzaté späť, čo vzal na vedomie najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Tdo 37/2007 z 26. septembra 2007. Na otázku následkov zásahu okresný súd vypočul ako svedkov MUDr. G. B. (matku žalobcu), Ing. A. S., M. J., Ing. J. C., Ing. Ľ. Ď., JUDr. V. K. a Ing. R. F. a vykonal dôkaz aj oboznámením sa s monitoringom článkov a mediálnych výstupov z iných médií obsahujúcich informácie o téme, ktorá bola predmetom článku. Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ neoprávnene zasiahol do osobnostných práv žalobcu, pokiaľ uverejnil v článku údaje o žalobcovi, že je podnikateľ s mafiánskymi spôsobmi, že si objednal útoky na dvoch spoločníkov, že si proti spoločníkovi objednal

podsvetie, že ho chytila polícia pri čine a dolapila ho vo chvíli, keď išiel zaplatiť podsvetiú za objednanú službu – ťažká ujma na zdraví dvoch osôb. Okresný súd považoval za nesporné, že článok sa týkal žalobcu – hoci v ňom nebolo uvedené celé meno žalobcu, bol dostatočne identifikovateľný krstným menom a prvým písmenom priezviska, ako aj údajom, že je členom dozornej rady C., a teda aj osoby, ktoré ho vôbec nepoznali, ho mohli identifikovať (napr. už len nahliadnutím do obchodného registra). To, že informácie uvedené v článku sťažovateľa boli uverejnené už deň predtým v iných médiách, nevylučuje zodpovednosť sťažovateľa za vznik nemajetkovej ujmy na strane žalobcu; táto skutočnosť by mohla mať vplyv iba na výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Okresný súd zdôraznil aj to, že žalobca bol síce trestne stíhaný, avšak trestné stíhanie bolo právoplatne zastavené a navrhovateľ nikdy nebol uznaný vinným z opísaného skutku. Pokiaľ sťažovateľ argumentoval tým, že iba prevzal výroky ministra vnútra Slovenskej republiky a policajného viceprezidenta, v článku informácie neboli podané tomu zodpovedajúcim spôsobom, ani jeden z výrokov nebol prezentovaný ako citácia týchto osôb. Okresný súd ďalej uviedol: „... odporca prezentoval tieto tvrdenia v napadnutom článku ako nesporné skutkové tvrdenia... neuvádzal ani že navrhovateľ je z takéhoto konania podozrivý, resp. obvinený... ale bolo to konštatované ako fakt. Teda článok obsahoval tvrdenia o trestnej činnosti navrhovateľa... tvrdená, avšak právoplatným rozsudkom súdu nepreukázaná trestná činnosť, je nie len neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti, ale zakladá aj nárok oprávnenej osoby domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Aj keby bolo vecou verejného záujmu sprostredkovať informácie o skutkoch nesúcich znaky trestných činov, ktoré v súvislosti so svojou závažnosťou vzbudzujú oprávnený záujem verejnosti, média musia tiež dbať na to, že akákoľvek informácia obsahujúca meno osoby, resp. také identifikačné údaje o tejto osobe, na základe ktorých je možné ju spoznať, v akomkoľvek štádiu trestného konania, pokiaľ nedošlo k právoplatnému rozhodnutiu o vine tejto osoby môže predstavovať citeľný zásah do práva tejto osoby na ochranu jej osobnosti, najmä pokiaľ táto osoba nie je osobou verejného záujmu (čo navrhovateľ nebol, aspoň predtým, ako mu bolo vznesené obvinenie, pokiaľ by súd vychádzal z argumentácie odporcu o tom, že za osoby verejného záujmu sa považujú aj osoby obvinené zo spáchania závažných trestných činov).“ Hodnotiaci úsudok označujúci žalobcu za podnikateľa s mafiánskymi praktikami nemal svoj skutkový základ a navyše, adjektívum „mafiánsky“ sa spája so

slovom „mafia“, ktorá označuje tajnú teroristickú organizáciu, resp. tajný spolok organizujúci nelegálne obchody s drogami, cigaretami, ukradnutými autami, valutami a pod. Vo vzťahu k priznanej výške náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi okresný súd konštatoval, že zodpovedá preukázaným následkom zásahu, poukázal na obsah jednotlivých výpovedí svedkov (ktorý podrobne analyzoval), ako aj na časový odstup medzi uverejnením článku a podaním žaloby. Uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch okresný súd nepovažoval za premlčaný, pretože trojročná premlčacia doba plynúca od uverejnenia článku do podania žaloby neuplynula (článok bol uverejnený 24. júna 2003, žaloba bola okresnému súdu doručená 26. júna 2006, posledný deň trojročnej premlčacej doby pripadol na sobotu a došlo k jej predĺženiu podľa § 122 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Žalobu, pokiaľ ide o uloženie povinnosti sťažovateľovi strpieť, aby navrhovateľ v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku dal na náklady odporcu k dispozícii dvom tuzemským tlačovým agentúram a trom tlačovým periodikám vydávaným v Slovenskej republike (podľa výberu navrhovateľa) na uverejnenie text ospravedlnenia uvedeného znenia, okresný súd zamietol s odôvodnením, že takáto forma ospravedlnenia je neprimeraná (ani sťažovateľ bližšie takúto formu ospravedlnenia neodôvodnil a nepreukázal jej primeranosť) – primeraným by bolo uverejnenie ospravedlnenia sťažovateľom v denníku N., čo však žalobca nežiadal a okresný súd bol viazaný jeho návrhom.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie sťažovateľ i žalobca.

Krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

Rozsudok okresného súdu č. k. 7 C 136/2006-233 z 13. októbra 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 nadobudol právoplatnosť 22. marca 2013.

Sťažovateľ tvrdené porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 odôvodnil (po tom, čo zhrnul základné

závery vyslovené Európskym súdom pre ľudské práva vzťahujúce sa na hranice slobody prejavu) tým, že argumentácia krajského súdu je v rozpore s obsahom základného práva na slobodu prejavu, ak krajský súd založil svoje rozhodnutie na názore, že „*médiá (tlač, televízia) nie sú oprávnené v ktoromkoľvek štádiu trestného konania uvádzať informácie o tom, že sa určitá osoba mala dopustiť konania, ktoré nesie znaky trestného činu. Inými slovami povedané, médiá síce môžu informovať o skutku ako takom, ale nesmú uverejniť také informácie, ktoré sú spôsobilé priamo, či nepriamo identifikovať osobu, ktorá sa ho mala dopustiť. Je pritom irelevantné, či médiá čerpajú z informácií poskytnutých orgánmi činnými v trestnom konaní, či ich verne reprodukovujú a či uvádzajú procesné postavenie dotknutej osoby (podozrivý, obvinený, obžalovaný)*“. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal najmä na rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach, v ktorých bola zverejnená plná identita osoby podozrivej zo spáchania trestného činu a nedošlo tým k porušeniu jej práva na súkromie podľa čl. 8 dohovoru (White v. Švédsko), resp. vo veciach, v ktorých bola založená argumentácia sťažovateľov na tvrdení, že pri informovaní o trestnej činnosti osoby, ktorá bola identifikovateľná, sa spoliehali na informácie z oficiálnych verejných zdrojov (Colombani v. Francúzsko). Sťažovateľ ďalej zdôraznil, že periodická tlač má právo i povinnosť informovať o skutkoch nesúcich znaky trestnej činnosti, ktoré v súvislosti so svojou závažnosťou vzbudzujú oprávnený záujem verejnosti, ako aj na to, že osobu podozrivú alebo obvinenú zo spáchania závažnej trestnej činnosti treba považovať za osobu verejného záujmu s tým, že ochrana jej osobnosti je potom užšia. Ďalej sťažovateľ zvýraznil, že pokiaľ periodická tlač prispieva k verejnej diskusii o záležitostiach verejného záujmu, musí mať právo spoliehať sa na obsah oficiálnych správ (orgánov štátnej správy, orgánov činných v trestnom konaní a pod.) bez toho, aby bola povinná vykonávať nezávislý prieskum, a poukázal i na to, že ústavný súd už konštatoval, že samotné tvrdenia orgánov činných v trestnom konaní o spáchaní trestného činu obvineným nie sú zásahom do prezumpcie neviny, pokiaľ sú vyslovené s výhradami, ktoré odôvodňujú postavenie jednotlivých orgánov činných v trestnom konaní a tiež štádiom trestného konania (III. ÚS 83/01). Pokiaľ sťažovateľ uviedol v článku údaj rozhodujúci pre identifikáciu žalobcu (člen Dozornej rady C.) a údaj o osobe, proti ktorej mal byť útok vedený, tieto boli v danej veci relevantné, pretože údajná objednávka mala súvisieť práve s akcionárskymi právami v tejto spoločnosti. Významné je podľa názoru

sťažovateľa i to, že iné médiá odhalili identitu žalobcu už deň pred uverejnením článku, ako aj to, že článok obsahoval údaje totožné s tými, ktoré uviedli na tlačovej konferencii deň pred uverejnením článku minister vnútra Slovenskej republiky a policajný viceprezident. Vo vzťahu k priznanej náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobcovi sťažovateľ argumentoval tým, že táto je v rozpore s princípom proporcionality.

Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 403/2013-24 zo 4. septembra 2013 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ podaním z 23. októbra 2013 a tiež aj krajský súd vo vyjadrení z 3. októbra 2013 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Krajský súd vo vyjadrení k sťažnosti č. Spr. 3442/13 z 3. októbra 2013 poukázal na právny názor vyslovený v napadnutom rozhodnutí a bližšie sa k sťažnosti sťažovateľa nevyjadril.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ tvrdil, že rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 bolo porušené jeho základné právo na slobodu prejavu podľa čl. 26

ods. 1, 2 a 4 ústavy a právo podľa čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru s odôvodnením, že krajský súd svoje rozhodnutie založil na ústavne nekonformnom výklade a aplikácii ustanovení o ochrane osobnosti, ktoré aplikoval v rozpore s čl. 26 ods. 1, 2 a 4 ústavy a čl. 10 ods. 1 a 2 dohovoru.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným, spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

Podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Krajský súd rozsudok č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 odôvodnil takto:

„Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov

napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, aplikujúc na vec príslušné hmotnoprávne normy na zistený skutkový stav, z ktorého vyvodil správny právny záver, svoje rozhodnutie náležite v súlade s ust. § 157 ods. 2 O. s. p. odôvodnil a s odôvodnením jeho rozhodnutia sa aj odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil (§ 219 ods. 2 O. s. p.) a niet k nemu v podstate ani nič viac dodať, pričom námietky navrhovateľa ako aj odporcu v ich odvolaniach nepovažoval za dôvodné.

Odvolací súd len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia uvádza, že predpokladom úspešného uplatnenia práva na ochranu osobnosti je jednak to, že došlo k neoprávnenému zásahu a jednak, že zásah bol objektívne spôsobilý na vznik ujmy na právach chránených ustanovením § 11 Obč. zák., pričom obidva predpoklady musia byť splnené. Občianskoprávna ochrana sa poskytuje len proti takým neoprávneným zásahom, ktoré sa dotýkajú mravnej integrity osobnosti občana tým, že môžu znížiť jeho dôstojnosť, česť a vážnosť v spoločnosti. Nie je pritom rozhodujúce, akým spôsobom došlo k takémuto zásahu do integrity osobnosti občana; ustanovenia § 11 a nasl. Obč. zák. ho totiž chráni proti rozširovaniu nepravdivých alebo jeho dôstojnosť, česť a vážnosť znižujúcich tvrdení. Neoprávneným zásahom je každé konanie, ktoré svojim obsahom, formou a cieľom sa dotýka práv chránených ustanoveniami § 11 a nasl. Obč. zák. a je objektívne spôsobilé tieto chránené práva narušiť, prípadne ich ohroziť a môže byť uskutočnený ústne, písomne alebo tlačou, rozhlasom, televíziou.

Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené Ústavou SR v čl. 26 ods. 1, ktoré však nesmie neoprávnene zasahovať do cti a dobrého mena (povesti) fyzických a právnických osôb. Dochádza tak k stretu dvoch základných práv uverejnených aj Listinou základných práv a slobôd, a to práv na ochranu osobnosti (čl. 10 Listiny) a práva na slobodu prejavu a na informácie (čl. 17 Listiny). Podľa Občianskeho zákonníka sa neobmedzuje sloboda prejavu na základe kritéria pravdivosti či nepravdivosti danej informácie, ale na základe intenzity zásahu danej informácie do osobnostných práv a slobodu prejavu tak možno obmedziť i ohľadne niektorých pravdivých informácií.

Záleží tiež na prostredí, v ktorom k zásahu došlo, na subjekte zásahu, objekte zásahu, na jeho obsahu, pokiaľ spočíva v skutkových tvrdeniach a na ostatných okolnostiach, za

ktorých bol uskutočnený. K úspešnému uplatneniu práva na ochranu osobnosti stačí zistenie, že zásah bol objektívne spôsobilý narušiť alebo ohroziť práva chránené ustanovením § 11 Obč. zák. a k takému zisteniu dôjde súd po posúdení všetkých okolností konkrétneho prípadu. Nevyžaduje sa vyvolanie následkov. U práva na ochranu občianskej cti následok spočíva v znížení vážnosti u spoluobčanov a v ohrození postavenia, Ak sa dostanú prednesené výroky na verejnosť alebo ak sa na verejnosť môžu dostať, je daná objektívna spôsobilosť vyvolať následky týkajúce sa osobnosti občana. Vzhľadom k cieľom právnej úpravy ochrany osobnosti, ktorého prvoradou požiadavkou je chrániť osobnosť občana pred zásahmi, ku ktorým nebol pôvodca zásahu oprávnený, nevyžaduje Občiansky zákonník k úspešnému uplatneniu práva na ochranu osobnosti zavinenie. Preto, kto sa zásahu dopustil, nemôže sa zbaviť zodpovednosti ani dôkazom, že bol v omyle.

Ak je konkrétna fyzická osoba spájaná s kritizovanou alebo odsudzovanou činnosťou, resp. osobou, ide o zásah do práva na česť a dôstojnosť takejto osoby. A ak dôjde k takémuto zásahu verejnou publikáciou, ide o zásah objektívne spôsobilý znížiť dôstojnosť, resp. vážnosť fyzickej osoby v spoločnosti v značnej miere.

Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 Obč. zák.).

Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Obč. zák.), ktorej výšku súd určí s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zák. predpokladá splnenie stanovených podmienok, a to, že morálne zadosťučinenie sa javí v konkrétnom prípade nepostačujúcim a neoprávnený zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere. Pre určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú v zmysle § 13 ods. 3 Obč. zák. taxatívne stanovené dve kritériá, z ktorých musí súd pri svojom rozhodovaní vychádzať ex offo, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby, pričom závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä so zreteľom na jej o intenzitu, rozsah a na jej ohlas, ako aj na dĺžku jej

trvania. Z hľadiska ust. § 13 ods. 2 Obč. zák. je právne relevantná len taká nemajetková ujma, ktorej vznik je v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom v značnej miere znižujúcim dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Čo sa týka vyjadrenia miery, akou bola zásahom znížená dôstojnosť alebo vážnosť osoby v spoločnosti, treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal v rodinnom, pracovnom, či inom prostredí fyzickej osoby. Určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch je síce predmetom voľnej úvahy súdu, nie však jeho nepreskúmateľnou ľubovôľou. Súd musí vždy vychádzať z riadne zoisteného skutkového stavu a na základe neho založiť svoje rozhodnutie na tom ako a akým spôsobom údaje v danom prípade v predmetnom článku zasiahli dôstojnosť alebo vážnosť navrhovateľa v spoločnosti a s akými nepriaznivými dôsledkami. Musí ísť o objektívne zistiteľný stav, ktorého existencia musí byť preukázaná nad všetky pochybnosti.

Vykonaným dokazovaním bolo nepochybne preukázané, že odporca svojimi výrokmí uverejnenými dňa 24. 06. 2006 v denníku N. zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa, jeho konanie bolo potrebné kvalifikovať ako neoprávnený zásah do osobnostných práv navrhovateľa objektívne spôsobilý znížiť česť, vážnosť a dôstojnosť navrhovateľa v širokom okruhu verejnosti a spoločnosti. Samotná medializácia nepreukázaných skutkových tvrdení zasiahla do cti, vážnosti a dôstojnosti navrhovateľa v značnej miere. Námietky odporcu neboli dôvodné a týmito sa súd prvého stupňa aj dostatočne vysporiadal.

Odvolačí súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že pri hľadaní rovnováhy a proporcionality medzi právom navrhovateľa na ochranu osobnosti a právom odporcu na slobodu prejavu bolo potrebné uprednostniť právo navrhovateľa na ochranu osobnosti.

Voči navrhovateľovi bolo dňa 21. 03. 2003 vznesené obvinenie z prípravy trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 7 ods. 1 k § 222 ods. 1 Tr. ak., avšak trestné stíhanie bolo voči nemu zastavené, nebol uznaný vinným zo spáchania trestného činu. Treba poukázať na to, že žiadne štádium trestného stíhania, ktoré nebolo právoplatne skončené, neodôvodňuje informácie obsahujúce meno osoby, resp. také identifikačné údaje o tejto osobe, na základe ktorých je ju možné spoznať, pokiaľ nedôjde k právoplatnému rozhodnutiu o vine tejto osoby. Pokiaľ sa odporca odvolával na to, že vychádzal z informácii poskytnutých vtedajším ministrom vnútra a viceprezidentom PZ SR, navrhovateľ nenapadol výroky, ktoré nie sú citáciou výrokov uvedených osôb. Taktiež nebola dôvodná obrana odporcu, že uverejnené informácie o navrhovateľovi boli

uverejnené deň pred uverejnením článku vo všetkých elektronických médiách, na ktorú skutočnosť možno prihladiť len pri posudzovaní výšky priznanej nemajetkovej ujmy.

Najdôležitejšou obsahovou náležitosťou je petit. V ňom navrhovateľ uvádza, ako chce. Aby súd o jeho návrhu rozhodol, resp. ako by mal znieť výrok rozsudku. Stanovuje ním zároveň rozsah požadovanej súdnej ochrany a určuje súdu medze toho, o čom a ako má rozhodnúť. Pretože v podstate ide o návrh súdneho výroku, kladie zákon na formuláciu petitu určité požiadavky, rešpektovaním ktorých sa zabezpečuje presnosť a určitosť (teda aj vykonateľnosť) výrokov rozsudkov. Presný, určitý petit je pre súd rámcom rozhodovania, z ktorého nesmie vybočiť a ktorý môže prekročiť len v taxatívne vymedzených prípadoch (§ 153 ods. 2 O. s. p.).

Žalobný petit (návrh výroku rozsudku) musí byť presný, určitý a zrozumiteľný. Pokiaľ je tento nesprávny, t.j. vymedzenie práv im zodpovedajúcich povinností v ňom obsiahnutých je nepresné prevzatie takéhoto petitu do výroku rozhodnutia by malo za následok nevykonateľnosť rozhodnutia. Uvedené požiadavky nie sú formálne, ale nevyhnutné pre výsledok konania, teda pre to, aby rozhodnutie bolo vykonateľné a aby mohli nastať účinky zamýšľané navrhovateľom (I. ÚS 233/97).

Pokiaľ ide o petit návrhu na morálne zadostučinenie formou uverejnenia ospravedlnenia, forma a navrhovaný spôsob musí byť primeraný forme uverejnenia výrokov a nimi spôsobenému zásahu, čo v danom prípade zo strany navrhovateľa navrhované nebolo a odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa o neprimeranosti a neodôvodnenosti navrhovateľom požadovaného petitu, neadekvátnemu s uverejnením výrokov v predmetnom článku daného denníka. Námieta navrhovateľa, že súd prvého stupňa mohol jeho nároku vyhovieť v užšom zmysle a v ostatnej časti týkajúcej sa priznania morálneho zadostučinenia jeho návrh zamietnuť, preto nebola dôvodná pretože petitom návrhu navrhovateľa na morálnu satisfakciu formou ospravedlnenia je súd viazaný a nemôže si ho upravovať a navrhovateľom formulovaný petit nezodpovedal požiadavkám priznania mu morálneho zadostučinenia.

Aj v časti priznania nemajetkovej ujmy a jej výšky sa odvolací súd s rozhodnutím súdu prvého stupňa stotožnil. Navrhovateľom uplatnená výška náhrady nemajetkovej ujmy bola neprimeraná a túto náležite neodôvodnil a v konaní nepreukázal.“

Podstata sťažnosti sťažovateľa spočíva v jeho výhradách k spôsobu aplikácie ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (§ 11 a nasl.) krajským súdom, ktorá podľa presvedčenia sťažovateľa nezodpovedá ich účelu a zmyslu danému základným právom na slobodu prejavu podľa čl. 26 ústavy a čl. 10 dohovoru, a to najmä s ohľadom na ustálenú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach ochrany práva na slobodu prejavu podľa čl. 10 dohovoru a jej jednotlivé závery, na ktoré sťažovateľ v sťažnosti poukázal.

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

V rámci kontroly ústavnosti, ktorej bol podrobený označený rozsudok krajského súdu, ústavný súd vychádzal z právnej úpravy týkajúcej sa ochrany osobnosti (§ 11 a nasl. Občianskeho zákonníka) a spôsobu jej aplikácie v konkrétnom prípade. Ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka nelimituje súd pri priznaní rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy. Posúdenie týchto okolností ponecháva na úvahu súdu, ktorá však nemôže byť bezbrehá, ale musí spočívať na logických a legitímnych faktoch. Je nepochybné, že mantinely, v rámci ktorých by sa mala pohybovať takáto úvaha súdu, musia byť istým spôsobom dané, pričom táto ich danosť je závislá od individuality každého prípadu a zároveň musí byť podmienená dôvodmi, na ktorých sa priznanie zakladá. To však neznamená, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí mať pre určitý

okruh zásahov do práv spojených s ochranou osobnosti taký rozsah, pri iných zase onaký. Podstatná je jedinečnosť prípadu a s tým spojená konkrétna intenzita zásahu a jej následky. Na základe toho potom všeobecný súd rozhodne o návrhu na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práv a v odôvodnení svojho rozhodnutia predstaví dôvody, ktoré ho k vyslovenému záveru viedli (III. ÚS 238/08).

Argumentácia sťažovateľa však smerovala predovšetkým k ústavnej nekonformnosti záveru krajského súdu, pokiaľ ide o odpoveď na otázku, či uverejnenie článku sťažovateľom možno vôbec považovať za neoprávnený zásah sťažovateľa do osobnosti navrhovateľa.

Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je sloboda prejavu jedným z neodmysliteľných základov demokratickej spoločnosti a jednou zo základných podmienok pre jej chod a sebauplatnenie jednotlivca. Neaplikuje sa len na myšlienky alebo informácie, ktoré sú prijímané kladne a považované za neurážlivé a nekonfliktné, ale rovnako aj na tie, ktoré urážajú, pohoršujú alebo znepokojujú. Také sú potreby pluralizmu, tolerancie a liberalizmu, bez ktorých niet demokratickej spoločnosti.

Sloboda prejavu však so sebou prináša i povinnosti a zodpovednosť, a preto podlieha podmienkam a obmedzeniam, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu definovaných legitímnych záujmov, medzi ktoré nepochybne patrí aj ochrana práv a slobôd iných.

Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch tvrdeného porušenia základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ústavy a čl. 10 dohovoru rozsudkom všeobecného súdu je potrebné skúmať, či zásah do slobody prejavu sťažovateľa bol ustanovený zákonom, sledoval legitímny cieľ a či bol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

V tomto prípade je nepochybné, že krajský súd rozsudkom č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 slobodu prejavu sťažovateľa obmedzil, že sa tak stalo na základe

zákona a zásah sledoval legitímny cieľ vyjadrený v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru (ochranu povesti tretích osôb).

Ani sťažovateľ v podanej sťažnosti nespochybňuje to, že zásah do slobody prejavu uložením povinnosti sťažovateľovi zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch bol krajským súdom vykonaný na základe zákona a sledoval legitímny cieľ – ochranu práv a slobôd žalobcu, tvrdí však, že v demokratickej spoločnosti nebol nevyhnutý.

Ostáva teda posúdiť, či vydanie rozsudku krajského súdu č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 bolo v demokratickej spoločnosti nevyhnutné v záujme dosiahnutia nepochybného legitímneho cieľa ochrany práv a slobôd žalobcu.

Sťažovateľ svoju argumentáciu založil predovšetkým na právnom názore (podporenom odkazmi na judikatúru Európskeho súdu pre ľudského práva), podľa ktorého sa ako vydavateľ periodickej tlače mal plné právo spoliehať na obsah oficiálne vyslovených informácií ministrom vnútra a viceprezidentom Policajného zboru, o ktorých sa súčasne vyjadril, že konkrétne údaje uverejnené v článku sú ich vernou reprodukciou. Za tejto situácie je sťažovateľ presvedčený, že namieste bolo aj označenie žalobcu identifikovateľným spôsobom, a to najmä s ohľadom na závažnosť témy a okolnosť, že jeho identita už bola odhalená inými médiami.

Z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa ochrany slobody prejavu podľa čl. 10 dohovoru rovnako ako z princípov, na ktoré poukazuje sťažovateľ, vyplýva aj nevyhnutnosť posudzovať novinársky útvar ako celok, pretože iba tak možno zistiť jeho skutočné informačné poslanstvo a iba z takéhoto posúdenia možno urobiť záver o prípadnej nevyhnutnosti obmedzenia práva na slobodu prejavu v demokratickej spoločnosti rozhodnutím súdu v konkrétnom prípade.

Podľa názoru ústavného súdu pri takomto posudzovaní článku možno zistiť, že hoci niektoré jednotlivé uverejnené údaje (časti článku) sú viac či menej totožné s obsahom informácií poskytnutých sťažovateľovi (a iným novinárom) ministrom vnútra a viceprezidentom Policajného zboru, jeho celkové vyznenie predstavuje výrazný posun

významu poskytnutých informácií. V takom prípade už uverejnené údaje nemožno považovať za reprodukciu informácií ministra vnútra a viceprezidenta Policajného zboru, ale za vlastný názor novinára.

Podstata veci teda nespočíva v tom, ako sa mylne domnieva sťažovateľ, že by všeobecné súdy popreli jeho právo spoliehať sa na informácie z verejného zdroja bez ich následného overovania, prípadne založili svoje rozhodnutie na preskúmaní pravdivosti údajov poskytnutých sťažovateľovi z verejného zdroja. Podstata veci spočíva v tom, že neobstojí argument sťažovateľa, podľa ktorého pri šírení informácií poskytnutých z verejného zdroja pre vylúčenie zodpovednosti vydavateľa za ich obsah postačuje verne reprodukovať niektoré vybrané informácie získané z verejného zdroja (vety), ak článok ako celok u priemerného čitateľa mení ich celkové vyznenie. Ospravedlniť zmenu celkového vyznenia novinárskeho útvaru nemožno potom ani odkazom na prípustnú mieru zveličenia alebo provokácie, či potrebu prípustného zjednodušenia.

Ostatne aj všeobecné súdy tento aspekt veci veľmi jasne v odôvodnení svojich rozhodnutí uviedli, keď konštatovali, že *„... odporca prezentoval tieto tvrdenia v napadnutom článku ako nesporné skutkové tvrdenia... neuvádzal ani že navrhovateľ je z takéhoto konania podozrivý, resp. obvinený... ale bolo to konštatované ako fakt. Teda článok obsahoval tvrdenia o trestnej činnosti navrhovateľa...“*. K tomu možno doplniť, že za podstatné je potrebné považovať práve to, že z článku čitateľ nemôže zistiť, že tvrdenia ministra vnútra a policajného viceprezidenta sa vzťahujú na štádium trestného konania, keď žalobca bol iba obvinený z trestného činu, nebol právoplatne za čin odsúdený a v čase uverejnenia článku nebolo ani zrejmé, či sa trestné konanie skončí právoplatným uznaním jeho viny alebo inak. Naopak, článok vyznieva tak, akoby bolo preukázané, že sťažovateľ sa činu dopustil, bol už z jeho spáchania usvedčený (napr. veta *„Bola to jediná schodná metóda, akou bolo možné usvedčiť M. B.“*). Tvrdenia v ňom sú formulované kategoricky, nepripúšťajú pochybnosť o celkovom výsledku trestného stíhania žalobcu (*„objednal si útoky“*; *„išiel zaplatiť za objednané služby“*; *„útok si objednal a koľko za to zaplatil“* atď.).

Ústavný súd je toho názoru, že v danom prípade nebola dôsledne rešpektovaná povinnosť médií podávať informácie presné a dôveryhodné v súlade s novinárskou etikou. Článok sťažovateľa by tejto požiadavke zodpovedal iba v prípade, ak by poskytol objektívnu informáciu o stave trestného stíhania sťažovateľa. O tom, že médiá podcenili povinnosť podávať (hoci na základe údajov získaných z verejného zdroja) presné informácie, svedčí nakoniec práve to, že trestné stíhanie žalobcu bolo neskôr zastavené a žalobca nikdy nebol uznaný zo skutku vinným. Článok by zodpovedal požiadavkám kladeným na prácu novinára práve vtedy, ak by z neho čitateľ mohol ako jednu z informácií zistiť i to, že jednou z možností, ako sa v článku opísaná trestná vec skončí, je i možnosť, ktorá nakoniec nastala.

Za tejto situácie sťažovateľ potom nesprávne vníma aj význam uvedenia identifikačných údajov žalobcu ako okolnosti, ktorú všeobecné súdy považujú za neoprávnenú, hoci judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva dospieva k záveru, že identifikovateľné označenie osoby podozrivej zo spáchania trestného činu je zásadne prípustné. Ak by článok sťažovateľa obstál pokiaľ ide o tvrdenia z hľadiska ich pravdivosti a hodnotiace úsudky z hľadiska ich primeranosti (logickej i výrazovej), iba uverejnenie údajov identifikujúcich žalobcu by nebolo okolnosťou, ktorá by odôvodňovala obmedzenie slobody prejavu sťažovateľa.

Na týchto záveroch nemôže nič zmeniť ani závažnosť témy článku či okolnosť, že identita žalobcu už bola odhalená.

Pre úplnosť ústavný súd považuje za potrebné dodať, že osoba obvinená z trestného činu sa vznesením obvinenia skutočne stáva osobou verejného záujmu, pričom patrí do tej skupiny týchto osôb, ktorých zaradenie je odôvodňované ich vlastným konaním. Miera jej povinnosti tolerancie voči kritike je však výrazne menšia než u iných osôb verejného záujmu, nižšia než u osoby odsúdenej. Je to dané tým, že aj novinár musí neustále brať do úvahy princíp prezumpcie neviny a skutočnosť, že obvineného nemožno považovať za páchatel'a trestného činu, pričom stále nie je vylúčené, že jeho trestné stíhanie sa skončí inak než právoplatným odsúdením. Okolnosť, či žalobca v tejto veci bol alebo nebol osobou

verejného záujmu, a miera jeho povinnej tolerancie ku kritike má v tejto veci význam iba vo vzťahu k hodnotiacemu úsudku („podnikateľ s mafiánskymi spôsobmi“).

Pokiaľ sťažovateľ namietal neproporcionálnosť uloženej náhrady nemajetkovej ujmy (2 500 €) k následkom neoprávneného zásahu, ústavný súd zastáva názor, že následky zásahu na osobnosti žalobcu boli v tomto prípade v potrebnej miere preukázané dôkazmi, na ktorých obsah krajský súd a okresný súd poukázali (najmä výsluch jednotlivých svedkov podrobne analyzovaný okresným súdom). Náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, na zaplatenie ktorej bol sťažovateľ zaviazaný, nie je sankciou, ktorá by mohla byť hodnotená ako iná než nevyhnutná v demokratickej spoločnosti. Do úvahy je potrebné vziať i to, že uverejnené údaje na adresu žalobcu majú charakter extrémne závažných tvrdení. Pre posúdenie proporcionality zásahu do slobody prejavu treba za významné posudzovať i to, uložením akej povinnosti bola sloboda prejavu obmedzená. Ako je zrejmé v tomto prípade, napadnutým rozsudkom všeobecného súdu nedošlo k uloženiu neprimeranej či neobvykle vysokej povinnosti na peňažné plnenie.

Všeobecné súdy vo veci sťažovateľa zjavne vykonali porovnanie oboch ústavou chránených hodnôt, čo vyplýva z odôvodnenia ich rozhodnutí. Ich záver vyplývajúci z ich porovnávaní nie je arbitrárny alebo zjavne neodôvodnený, a tak súčasne ústavne neutržateľný, a preto ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať. Iba to, že sťažovateľ sa nestotožňuje so závermi krajského súdu, ešte nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľom označených práv.

S ohľadom na všetky uvedené významné dôvody dospel preto ústavný súd k záveru, že rozsudok krajského súdu č. k. 4 Co 47/2011-257 zo 16. januára 2013 zasiahol do slobody prejavu sťažovateľa spôsobom, ktorý je v demokratickej spoločnosti nevyhnutný na ochranu práv a slobôd iných, v tomto prípade žalobcu.

Ústavný súd nezistil ani to, že by aplikované ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka boli vyložené krajským súdom v rozpore s ich účelom a zmyslom vnímaným v kontexte základného práva sťažovateľa na slobodu prejavu.

Z uvedeného je zrejmé, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu k porušeniu označených práv sťažovateľa nedošlo. Keďže ústavný súd nerozhodol o porušení označených práv sťažovateľa, bolo bez ďalšieho právneho významu rozhodovať o jeho ďalších návrhoch viažucich sa na vyslovenie ich porušenia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013